

EUROOPA KOHTU OTSUS

16. juuni 1966*

Kohtuasjas 57/65,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Finanzgericht des Saarlandes'i (finantskohus, teine koda) esitatud eelotsusetaotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Alfons Lütticke GmbH, asukoht: Köln-Deutz, esindaja *ad litem*: Peter Wendt, Bieberstraße 3, Hamburg 13,

hageja,

ja

Hauptzollamt Saarlouis,

kostja,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president Ch. L. Hammes, kodade esimehed L. Delvaux ja W. Strauß, kohtunikud A. M. Donner (ettekandja) A. Trabucchi, R. Lecourt ja R. Monaco,

kohtujurist: J. Gand,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Esimene ja teine küsimus

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Finanzgericht des Saarlandes'i esimeses küsimuses taotletakse Euroopa Kohtult otsust selle kohta, kas asutamislepingu artikli 95 esimesel lõigul on vahetu õigusmõju ning kas see loob subjektiivseid õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad arvesse võtma. Juhul kui vastus sellele küsimusele on eitav, soovib Finanzgericht teada, kas alates 1. jaanuarist 1962 loob nimetatud õigusi kõnealuse artikli kolmas lõik koos esimese lõiguga.

Neid kahte küsimust tuleb arutada üheskoos ning eelkõige on tarvis selgitada kõnealuste artikli 95 lõikude omavahelist suhet.

Artikli 95 esimeses lõigus on sätestatud ühenduse õiguse üldine ja püsiv reegel, mille kohaselt liikmesriigid ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud maksudest. See süsteem, mida on asutamislepingus sageli kasutatud, et tagada ühenduse kodanike võrdne kohtlemine siseriiklikes õigussüsteemides, on maksuküsimustes ühisturu vältimatu aluspõhimõte. Soodustamaks riikide õigussüsteemide kohandamist nimetatud reeglina, on artikli 95 kolmanda lõiguga ette nähtud üleminekuajaperioodi teise etapi lõpuni, see tähendab 1. jaanuarini 1962 kestev üleminekuaj, et tühistada või muuta „kõik käesoleva lepingu jõustumise ajal kehtivad sätted, mis on vastuolus eespool esitatud eeskirjadega”. Seega sisaldab artikkel 95 üldeeskirja, mis on sätestatud koos lihtsa edasilükkava klausliga nende sätete suhtes, mis kehtisid selle jõustumise ajal. Sellest tuleb järeldada, et nimetatud tähtaja möödumisel astub üldeeskirja tingimusteta täielikult jõusse.

Finanzgerichti esitatud küsimusi tuleb vaagida eelmainitud kaalutlusi silmas pidades.

Artikli 95 esimene lõik sisaldab diskrimineerimise keeldu, mis on selge ja tingimusteta kohustus. Seda kohustust ei mõjuta ükski tingimus, välja arvatud kolmas lõik, ning selle rakendamine ja mõju ei sõltu ühenduse institutsioonide ega liikmesriikide võetavatest mis tahes meetmetest. Seepärast on nimetatud keeld täielik ja õiguslikult terviklik ning sellest tulenevalt on sellel vahetu mõju liikmesriikide ning nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute vahelistele õigussuhetele. Asjaolu, et nimetatud artikkel kehtestab mittediskrimineerimise kohustuse liikmesriikidele, ei tähenda, et üksikisikud ei võiks sellele tugineda.

Mis puudutab artikli 95 kolmandat lõiku, siis sellega kehtestatakse liikmesriikidele tõepoolest kohustus „tühistada” või „muuta” kõik sätted, mis on eelnevates lõikudes sätestatud eeskirjadega vastuolus. See kohustus ei jäta liikmesriikidele aga diskretsiooni nende toimingute lõpuleviimise kuupäeva suhtes, milleks on 1. jaanuar 1962. Pärast seda tähtaega piisab esimese lõigu vahetuks kohaldamiseks igal juhul sellest, kui siseriiklik kohus konkreetses asjas leiab, et vaidlusaluste siseriiklike õigusnormide rakendusmeetmed on vastu võetud pärast 1. jaanuari 1962. See tähendab, et kolmanda lõigu sätted takistavad üldeeskirja kohaldamist üksnes nende rakendusmeetmete puhul, mis on vastu võetud enne 1. jaanuari 1962 ning mille aluseks on enne asutamislepingu jõustumist kehtinud sätted.

Menetluse käigus esitatud suulistest ja kirjalikes märkustes on kolme riigi valitsused artikli 95 teistsuguse tõlgenduse toetamiseks tuginenud artiklile 97.

Kuna nimetatud artikkel annab kumulatiivse mitmeastmelise süsteemi alusel käibemaksu koguvatele liikmesriikidele õiguse kehtestada teatud toodetele või tootegruppidele keskmised maksumäärad, on see artikkel erieeskiri artikli 95 kohandamiseks ning oma olemusest tulenevalt ei saa sel olla vahetut mõju liikmesriikide ning nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute õigussuhetele. See asjaolu on omane üksnes artiklile 97 ning ei saa mingil juhul mõjutada artikli 95 tõlgendamist.

Eelmainitust tuleneb, et olenemata asutamislepingu jõustumise ajal kehtinud sätetele kolmanda lõiguga kuni 1. jaanuarini 1962 ette nähtud erandist on artiklis 95 sätestatud keelul vahetu mõju ning see loob subjektiivseid õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad arvesse võtma.

2. Kolmas küsimus

Kolmandas küsimuses palub Finanzgericht Euroopa Kohtult otsust selle kohta, kas „EMÜ asutamislepingu artikli 95 esimesel ja kolmandal lõigul koostoimes asutamislepingu artiklitega 12 ja 13 on vahetu mõju, mis loob subjektiivseid õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad arvesse võtma”.

Kuna see küsimus esitati üksnes juhuks, kui Euroopa Kohus vastab esimesele kahele küsimusele eitavalt, ei ole vaja sellele vastata. Tuleb siiski täpsustada, et ühelt poolt artikleid 12 ja 13 ning teiselt poolt artiklit 95 ei saa sama asja suhtes samaaegselt kohaldada. Ühelt poolt tollimaksudega samaväärse toimega makse ning teiselt poolt siseriiklikku maksustamist reguleeritakse erinevate süsteemidega. Seoses sellega tuleb märkida, et siseriikliku maksustamise mõju kompenseerimiseks ette nähtud maks omandab sellesama maksustamise siseriikliku iseloomu, mille kompenseerimiseks ta on ette nähtud.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade Kuningriigi valitsuse, Euroopa Majandusühenduse Komisjoni ning Saksamaa Liitvabariigi ja Belgia Kuningriigi valitsuste kohtukulud ei hüvitata, ning et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Finanzgericht des Saarlandes'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusedokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära põhikohtuasja hageja, Euroopa Majandusühenduse Komisjoni ja Saksamaa Liitvabariigi valitsuse kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikleid 12, 13, 95 ja 97,

võttes arvesse protokollu Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Artikli 95 esimesel lõigul on vahetu mõju ning see loob subjektiivseid õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma.

2. Tulenevalt artikli 95 kolmandast lõigust kohaldatakse nimetatud artikli esimest lõiku asutamislepingu jõustumise ajal kehtinud sätete suhtes alles alates üleminekuperioodi teise etapi algusest.

3. Kohtukulude jaotuse selles kohtuasjas otsustab Finanzgericht des Saarlandes.

Hammes

Delvaux

Strauß

Donner

Trabucchi

Lecourt

Monaco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 16. juunil 1966 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

Ch. L. Hammes